

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA CZWARTA SEKCJA

SPRAWA DUDEK przeciwko POLSCE¹

(SKARGA nr 2560/02)

WYROK – 5 października 2004 r.

W sprawie Dudek przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba
złożona z następujących sędziów:

Sir Nicolas Bratza, *Przewodniczący*,
Pani V. Strážnická,
Pan S. Pavlovski,
Pan L. Garlicki,
Pani E. Fura-Sandström,
Pani L. Mijović,
Pan D. Spielmann, *sędziowie*,
oraz Pan M. O'Boyle, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu niejawnym 14 września 2004 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 2560/02) wniesionej 28 grudnia 2001 r.
przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału Praw Człowieka na podstawie
art. 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności
(„Konwencja”) przez obywatela polskiego, pana Henryka Dudka („skarżący”).

2. Rząd polski („Rząd”) był reprezentowany przez pełnomocnika, pana J.

¹ Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez artykuł 44 § 2
Konwencji.

Wołasiewicz z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. 9 października 2003 r. Przewodniczący Czwartej Sekcji podjął decyzję o zakomunikowaniu skargi dotyczącej długości trwania postępowania Rządowi. Na podstawie artykułu 29 § 3 Konwencji zdecydowano, że przedmiot skargi zostanie rozpatrzony równocześnie z kryterium dopuszczalności skargi. Przewodniczący Izby nadał ponadto skardze charakter priorytetowy, zgodnie z artykułem 41 Regulaminu Trybunału.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

4. Skarżący urodził się w 1920 r. i mieszka w Katowicach, w Polsce.

5. Od 1965 r. krewni skarżącego Z. D. i L. D. zajmowali, za zgodą skarżącego, część nieruchomości skarżącego. Wydaje się, że Z. D. i L. D. dokonali rozbudowy części mieszkalnej obiektu gospodarczego bez zgody skarżącego. Spowodowało to konflikt pomiędzy nimi a skarżącym.

6. 4 stycznia 1994 r. skarżący złożył do Sądu Rejonowego w Katowicach pozew, w którym domagał się eksmisji Z. D. i L. D. z nieruchomości.

7. 31 stycznia 1994 r. sąd przeprowadził rozprawę, na której wydał wyrok zaoczny. Sąd uwzględnił pozew skarżącego i nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

8. Pozwani złożyli sprzeciw.

9. 7 marca 1994 r. Sąd Rejonowy w Katowicach przeprowadził rozprawę i uwzględnił wniosek skarżącego o przesłuchanie świadków oraz przeprowadzenie wizji lokalnej nieruchomości. Następnie sąd zwrócił się o kopię akt dotyczących innego postępowania cywilnego wszczętego przez pozwanych przeciwko skarżącemu.

10. 27 kwietnia 1994 r. sąd postanowił zawiesić postępowanie do czasu zakończenia drugiego postępowania wszczętego przez pozwanych, w którym domagali się stwierdzenia nabycia własności poprzez zasiedzenie.

11. Skarżący odwołał się od postanowienia o zawieszeniu postępowania, jednakże 6 lipca 1994 r. Sąd Wojewódzki w Katowicach oddalił jego zażalenie.

12. Następnie przy wielu okazjach skarżący zwracał się do sądu o podjęcie postępowania.

13. W sierpniu 1994 r., lutym 1995 r., lutym, czerwcu, październiku i grudniu 1996 r. oraz maju 1997 r. sąd zwracał się do Drugiego Wydziału Sądu Rejonowego w Katowicach o dostarczenie informacji dotyczących stanu postępowania o stwierdzenie nabycia własności poprzez zasiedzenie.

14. 10 października 1997 r. skarżący złożył wniosek o podjęcie postępowania.

Twierdził, że drugie postępowanie dotyczące nabycia własności przez zasiedzenie zakończyło się 24 września 1997 r. postanowieniem sądu drugiej instancji.

15. 15 października 1997 r. Sąd Rejonowy w Katowicach uwzględnił wniosek skarżącego i podjął postępowanie.

16. Na rozprawie 9 grudnia 1997 r. pozwani poinformowali sąd, że drugie postępowanie trwało nadal, ponieważ wniesli o kasację. W konsekwencji 12 stycznia 1998 r. Sąd Rejonowy ponownie postanowił zawiesić postępowanie.

17. Skarżący złożył zażalenie na to postanowienie, ale 23 marca 1998 r. zostało ono odrzucone, ponieważ nie uiszczył opłaty sądowej od wniesienia zażalenia.

18. Skarżący złożył następnie do sądu wniosek o wszczęcie egzekucji wyroku zaocznego z 31 stycznia 1994 r. Sąd Rejonowy w Katowicach 22 maja 1998 r. oddalił jego wniosek, ponieważ postępowanie było zawieszone.

19. Skarżący odwołał się od tego postanowienia.

20. 8 października 1998 r. Sąd Wojewódzki w Katowicach uchylił postanowienie z 22 maja 1998 r. i przekazał wniosek o wszczęcie egzekucji do ponownego rozpoznania.

21. 11 stycznia 1999 r. skarżący złożył wniosek o podjęcie postępowania. Twierdził, że drugie postępowanie zakończyło się postanowieniem Sądu Najwyższego z 14 października 1998 r.

22. 12 stycznia 1999 r. sąd uwzględnił wniosek i podjął postępowanie.

23. 26 lutego 1999 r. Sąd Rejonowy w Katowicach przeprowadził rozprawę i wydał wyrok. Utrzymał wyrok zaoczny z 31 stycznia 1994 r. i zawiesił nadany mu rygor natychmiastowej wykonalności.

24. Pozwani złożyli apelację od wyroku do Sądu Wojewódzkiego w Katowicach.

25. 17 grudnia 1999 r. sąd odwoławczy zawiesił postępowanie, ponieważ pozwani wszczęli inne postępowanie przeciwko skarżącemu. Domagali się wydania wyroku stwierdzającego, że skarżący był zobowiązany do złożenia oświadczenia woli w formie zgody na sprzedaż spornej nieruchomości. Sąd Wojewódzki stwierdził, że postępowanie o eksmisję powinno zostać zawieszone, jako że rozpoznanie sprawy zależało od wyniku tego trzeciego postępowania.

26. W marcu 2001 r. skarżący złożył wniosek o podjęcie zawieszonego postępowania.

27. Wielokrotnie w 2001 i 2002 r. sąd zwracał się o informację o stanie trzeciego postępowania. Jednakże w tym czasie toczyło się ono nadal.

28. 6 marca 2003 r. Sąd Wojewódzki w Katowicach poinformował, że zakończyło się trzecie postępowanie. W konsekwencji 10 marca 2003 r. sąd podjął postępowanie o eksmisję.

29. 10 marca 2003 r. sąd przeprowadził rozprawę, na której wyznaczył pozwanym adwokata z urzędu.

30. 28 sierpnia 2003 r. Sąd Okręgowy w Katowicach wydał wyrok, w którym oddalił apelację pozwanych.

31. Wydaje się, że pozwani próbują obecnie doprowadzić do wznowienia postępowania.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE

33. Zgodnie z artykułem 173 i nast. kodeksu postępowania cywilnego sąd może zawiesić postępowanie z urzędu lub na wniosek stron.

34. Artykuł 177 § 1 kodeksu, we właściwym fragmencie przewiduje:

„1. Sąd może zawiesić postępowanie z urzędu:

1) jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego”.

35. Artykuł 180 § 1 kodeksu, we właściwym fragmencie przewiduje:

„1. Sąd postanowi podjąć zawieszone postępowanie z urzędu, gdy ustanie przyczyna zawieszenia, w szczególności:

(...)

4) gdy rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego postępowania – z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia kończącego to postępowanie; sąd może jednak i przedtem, stosownie do okoliczności, podjąć dalsze postępowanie”.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI Z POWODU DŁUGOŚCI TRWANIA POSTĘPOWANIA

36. Skarżący zarzucał, że długość postępowania w jego sprawie była nie do pogodzenia z wymogiem „rozsądnego terminu” przewidzianym w artykule 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie przewiduje:

„Przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...”.

37. Rząd podważył ten argument.

38. Okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się 4 stycznia 1994 r., kiedy skarżący wszczął postępowanie i zakończył się 28 sierpnia 2003 r. wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach. Postępowanie trwało więc dziewięć lat, siedem miesięcy i dwadzieścia cztery dni.

A. Dopuszczalność

39. Trybunał zauważa, że skarga nie jest oczywiście nieuzasadniona w rozumieniu artykułu 35 § 3 Konwencji. Ponadto zauważa, że nie jest ona niedopuszczalna z jakichkolwiek innych powodów. Dlatego też Trybunał uznaje skargę za dopuszczalną.

B. Przedmiot skargi

40. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem następujących kryteriów: stopnia skomplikowania sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (patrz m.in. wyroki *Frydlender przeciwko Francji* [WI], nr 30979/96, § 43 oraz *Humen przeciwko Polsce* [WI], nr 26614/95, § 60, z 15 października 1999 r.). Ponadto Trybunał zauważa, że artykuł 6 § 1 Konwencji zobowiązuje państwa-strony do takiego zorganizowania ich systemu prawnego, aby sądy mogły spełniać wszystkie jego wymagania, w tym zobowiązanie do rozstrzygania spraw w rozsądnym terminie (patrz m.in. wyrok *Duclos przeciwko Francji* z 17 grudnia 1996 r., *Reports* 1996-VI, s. 2180-81, § 55 *in fine*).

41. Trybunał często stwierdzał naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji w sprawach, które dotyczyły podobnych problemów jak niniejsza (zob. *Frydlender*, cytowany powyżej oraz *Uthke przeciwko Polsce*, nr 48684/99, § 60, z 18 czerwca 2002 r.).

42. Po przeanalizowaniu całego przedłożonego materiału Trybunał uznaje, że Rząd nie przedstawił żadnych faktów czy argumentów zdolnych przekonać go, że w niniejszej sprawie należy dojść do innych wniosków. Opierając się na orzecznictwie dotyczącym tej problematyki, Trybunał uznaje, że w rozpatrywanej sprawie długość postępowania była nadmierna i nie spełniała wymogu „rozsądnego terminu”.

Doszło więc do naruszenia artykułu 6 § 1.

II. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 KONWENCJI Z POWODU PROWADZENIA POSTĘPOWANIA TAK, ŻE NIE SPEŁNIŁ WYMOGU „SPRAWIEDLIWEGO PROCESU”

43. Skarżący zarzucał ponadto na podstawie artykułów 3 i 6 Konwencji, że postępowanie nie spełniało wymogu „sprawiedliwego procesu” i był traktowany przez sędziów w poniżający sposób.

44. Trybunał zauważa jednakże, że zarzuty skarżącego co do naruszenia powyższych postanowień Konwencji są całkowicie nieuzasadnione.

45. Wynika stąd, że ta część skargi jest oczywiście nieuzasadniona i musi być

odrzucona zgodnie z artykułem 35 §§ 3 i 4 Konwencji.

III. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

46. Artykuł 41 Konwencji przewiduje:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

47. Skarżący domagał się 60 000 zł z tytułu szkód materialnych. Nie domagał się żadnej szczególnej kwoty z tytułu szkód niematerialnych, jednakże zwrócił się do Trybunału o przyznanie mu zadośćuczynienia, biorąc pod uwagę uszczerbek, którego doznał z powodu długości postępowania w jego sprawie.

48. Rząd zwrócił się do Trybunału o orzeczenie, że samo stwierdzenie naruszenia stanowi wystarczające zadośćuczynienie. Jeśli nie, Rząd poprosił Trybunał o przyznanie zadośćuczynienia z uwzględnieniem innych decyzji wydanych w podobnych sprawach i sytuacji ekonomicznej Polski.

49. Odnosząc się do roszczenia za szkody materialne, Trybunał stwierdza w oparciu o przedstawione mu dowody, że skarżący nie wykazał, że rzekomo doznane przez niego szkody materialne spowodowane zostały przez nadmierną długość rzeczonego postępowania. W konsekwencji brak jest usprawiedliwienia dla przyznania mu jakiegokolwiek świadczenia z tego tytułu (patrz *mutatis mutandis*, *Kudła przeciwko Polsce* [WI], nr 30210/96, § 164, ECHR 2000-XI).

50. Trybunał uważa jednak, że skarżący doznał szkód natury niematerialnej, w postaci cierpienia i frustracji spowodowanych przedłużającym się postępowaniem, które nie mogą zostać zrekompensowane samym orzeczeniem naruszenia. Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy oraz orzekając na zasadzie słuszności, Trybunał przyznaje skarżącemu z tego tytułu kwotę 5 000 EUR.

B. Odsetki za zwłokę

51. Trybunał uważa, że odsetki za zwłokę powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że skarga jest dopuszczalna w zakresie zarzutu przewlekłości postępowania, a w pozostałym zakresie niedopuszczalna;

2. *Uznaje, że doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji z powodu przewlekłości postępowania;*

3. *Uznaje, że*

- (a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu z tytułu szkód niematerialnych, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji, kwotę 5 000 EUR (pięć tysięcy euro), które mają być przeliczone na walutę polską według kursu z dnia realizacji wyroku, plus jakikolwiek podatek, jaki może być pobrany od tej kwoty;
- (b) zwykłe odsetki według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe będą płatne od tej sumy od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty;

4. *Oddala pozostałą część roszczenia skarżącego dotyczącą zadośćuczynienia.*

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie 5 października 2004 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący